

Finland,

in winter en zomer

Drie keer zijn we er geweest, in Finland. De eerste keer was 51 jaar geleden, toen we met een wrakkig R4'tje in zeven weken grofweg een rondje om de Botnische Golf gereden zijn. We reden van Amsterdam recht naar het oosten, doorkruisten Duitsland, staken met een soort vrachtboot vol dronken Finnen over vanuit Gdansk (Polen) naar Helsinki en reden helemaal naar het noorden naar Lapland en dan door Zweden, Noorwegen en Denemarken weer terug naar Amsterdam. De derde keer gingen we juist van oost naar west. Dat was in de zomer van 2018. Vanuit St. Petersburg reden we (met een degelijke Prius dit keer) naar de grens met Finland. En de tweede keer was eind januari van datzelfde jaar 2018, toen we in Finland geweest zijn voor een echte wintervakantie, maar vooral ook omdat ik zo heel graag het noorderlicht wilde zien.

Als je ooit naar Finland gaat, moet je van tevoren bedenken dat het Fins totaal en absoluut onbegrijpelijk is. Het is niet eens verwant aan de Indo-Europese talen – net als het Hongaars overigens – maar afkomstig uit de Oeraalse taalfamilie, die 6000 jaar oud is (2000 jaar minder oud dan de Europese talen overigens). De taalproblemen liggen dan ook overal. Om te beginnen hebben ze 29 letters in het alfabet, 16 naamvallen, ongelofelijk veel verschillende soorten werkwoordsvormen en omdat de woordenschat ook niet verwant is, zijn veel woorden niet eens goed vertaalbaar. Het Fins ziet er op de een of andere manier wel weer heel grappig uit. *Lentokonesuihkurbiiniapumekaanikkoaliupseerioppilas'*. Is het langste woord in het Fins en daarmee wordt een leerling van een mechanicus aangeduid die over straalmotoren gaat. Daarmee is het niet het langste woord ter wereld, maar het is toch wel grappig. Je hoeft je overigens over de taal helemaal niet druk te maken. Niemand vindt het vreemd dat je geen Fins spreekt en je kunt (bijna) overal uitstekend met Engels terecht.

Verder zijn alle cliché's over Finland waar.

1. In de zomer *stikt het van de muggen*. In de zomer van 1973 zijn we het hele land doorgereden en hebben we overal (wild) gekampeerd en soms hebben we bijna letterlijk muggen gegeten. En dat was niet vrijwillig.
2. *Het is ongelofelijk koud in de winter*. De laagste temperatuur in februari was (overdag) -23 graden. Maar gelukkig was het windstil. Je moet tijdens excursies verplicht een speciaal winterpak aan en speciale laarzen. Je bent dan net een michelinmanneltje. Maar de Finnen hebben er kennelijk genoeg van om elke keer modebewuste toeristen te moeten redden die onderkoeld zijn en/of dreigen te bevriezen.
3. *Finland is knetterduur*. Voor alcohol (op alcoholvrij bier en heel lichte wijn na) moet je naar een staatswinkel. En alleen in IJsland betaal je meer (zegt men). Desalniettemin wordt er veel gedronken en is er sprake van een behoorlijk landelijk alcoholprobleem. En de rest is trouwens ook duur.

Maar Finland is ook sprookjesachtig mooi. In de zomer zijn overal al die kleine meertjes met glashelder water en weijtjes met een overdaad aan wilde bloemen. Maar het blijft toch ook wel een beetje raar, dat de zon niet onder gaat, als je tenminste boven de poolcirkel bent. Aan de andere kant is het in de winter juist wel erg donker. Wij waren in februari in Luosto, 120 km ten noorden van Rovaniemi, dat precies op de poolcirkel ligt. Daarom woont de kerstman er ook. Daar is het maar een paar uur per dag licht. En juist die lage zon die om tien uur verschijnt en om vier uur al weer

ondergaat belicht de fantastische vormen die de ingesneeuwde bomen aangenomen hebben. Reuzen en monsters zijn het geworden, gestold in sneeuw; het is alsof je in een heel andere wereld bent. Bijna alsof het niet echt is. En het is ook nog eens super-rustig. Finland is 8,5 keer zo groot als Nederland en er woont ongeveer een derde van het aantal mensen dan dat er hier woont. En daarvan woont een ook nog eens een miljoen mensen in Helsinki.

En natuurlijk heeft Finland nog een heel belangrijk attractiepunt: het museum van Moem. In Tampere staat het enige Moem-museum ter wereld. Omdat ik de kinderen in India, in Leiden en ook nog in Oranjewoud altijd voorgelezen heb uit de boeken van Tove Jansson, speelden ze dat ook vaak na. Ze hadden de rollen zelfs verdeeld. Merlijn was Moem. Marieke het Snork-meisje en Floris de Snork. Roeland was Sniff. Ik was natuurlijk mama-moem. Het museum is niet alleen erg mooi en geweldig leuk opgezet, maar ook voor een groot deel interactief. Ik koop er thee van mama Moem. Alle andere souvenirs zijn namelijk totaal onbetaalbaar.

Tot slot heeft Finland ook heel merkwaardige, maar wel erg lekkere lokale recepten. Natuurlijk wordt er veel vis gegeten, dat kan niet uitblijven in een land met zoveel water. En vis kun je bakken, koken, roken, grillen, smoren en drogen. En dat geeft een beetje kok ongekende mogelijkheden. Ook het gloeiendhete bessensap waar allerlei soorten bessen ingaan, is absoluut verrukkelijk in de winter. Beetje kaneel en een kruidnageltje erbij. Het stikt van de bossen in Finland en dus zijn er ook heel veel van die bessen. Maar een recept dat eruit springt is een speciale Finse soep. Je maakt hem van bouillon, veel volvette smeerkaas, room, dille en gerookte snoek, toch een bijzondere combi. En ook een superhandig detail in Finland: een bos rozen hou je minstens een half jaar goed, als je die op z'n kop in een emmer water invriest. Je keert de emmer om en je zet het hele blok ijs buiten op een tafeltje. Ziet er prachtig uit.

Maar het noorderlicht hebben we er niet gezien.